

photoPBaranyi

Baranyi Ferenc

Firinc

Tíz éves voltam 1947-ben, amikor apám – kevesellvén a nyáregyházi elemi iskolát – Ceglédre küldött tanulni, ahol az ottani Állami Polgári és Általános Fiúiskola – később „a Táncsics” – ötödikes tanulója lettem. Morhardt Ödön osztályfőnök úrnak már az első tanítási napon szemet szúrhatott, hogy milyen csöndes, visszahúzódó, félénk gyerek vagyok, ezért – similis simili gaudet alapon – egy ugyanolyan csöndes, visszahúzódó fiú mellé ültetett. Ő is Feri volt, Markovics Feri. Két éven át a padtársam volt, tehát ő állt – illetve ült – a legközelebb hozzám az osztályban. A konkrét közelség lelki értelemben is kialakult hamar. Vele váltottam a legkevesebb szót, de vele lett életre szóló a barátságom, amelyet később sem fecsegtünk agyon. Nem kellett bizonygatni. Volt, hogy évekig nem találkoztunk, telefonon sem beszéltünk, de olyankor sem tévesztettük szem elől egymást.

Élemedett korunkban már sokat voltunk együtt. Mi voltunk a két Firinc. Volt közös baráti körünk, összerímelő művészi törekvésünk. Mindketten az elbátortalanodó humánumot igyekeztünk magabiztosabbá tenni a rohamosan dehumanizálódó világban. Én tollal, ő fényképezőgéppel. Sokszor koprodukcióban. Nem egy könyvemhez ő készítette el például a portrémat, címlapfotót is olykor. Én pedig kiállításait nyitottam meg vagy verset írtam egyik-másik fotójától megihletődve. A tavalyi könyvhéten közös kötetünk jelent meg, *Alkonyati zsoltár* címmel.

Mint mondtam, sokszor láttatott engem az ő szemével. Azért voltak pontosak és igazak ezek a portrék, mert a szívével látott engem, ahogy a Kis Herceg rókája tanácsolta. Fotóművésszé nem a magas kitüntetések avatták, hanem az, hogy a világot is a szívével látta. Így csak az lát, aki a velejéig jó ember. És ő az volt. Gyakran nézegettem a ceglédi osztályképet. Mindig az volt az érzésem, hogy tízesztendős ábrázata alapján idős korában is körözhetné a rendőrség, annyira nem változtak meg a vonásai. Nem torzította el gyűlölet, öntelt dölyf, kíméletlen rosszindulat vagy fagyos részvétlenség az arcát az érdesítő évtizedek alatt sem. Nemhogy dühödt felcsattanást, de emeltebb hangot sem nagyon hallottam tőle hét évtizedes barátságunk alatt. Rá inkább illettek azok a verssorok, amelyeket egyik tanáromról írtam hajdanán:

Keménységnél nem hangerő a mérce,
nemcsak a szúrós szemek vádolók,
legszigorúbb a csöndes hang erélye
s meleg tekintet a legáthatóbb.

Azt a verset, amely tavalyi, közös kötetünkben is megjelent, viszont már direktben neki írtam, neki adresszáltam negyedszázada. Elmondom, mert kicsit életének summája is.

Az lenne jó

A látás terhét vinni volt a tiszted
a nézelődők és vakok között,
így lett sok fontos pillanat az ihlet
szorításában általad örök,
a létezésnek tettenért magányát
mutattad fel a társas léthiány
titkos tivornyáin, ahol legárvább
maga a boldog Isten volt talán.

Az lenne jó, ha kedved így maradna,
hogy legyen, aki fényekkel tanít
móresre egy világot, mely a napra
vetíti már agresszív árnyait
s a mindenség tündöklésébe rázva
saját kormának szeplőpermetét:
legelsősorban önmagát alázza
s ragyogva szédül attól, hogy sötét.

Fakassz sugarat árnyak-lepte tájból,
exponálj őrtüzet szurkos hegyen,
hogy a kartonra bűvölt látomástól
kipiruljon a sápadt érzelem
s az értelemig sugározza forrón
izzó színét, világos erejét,
hogy a sötétség rendje felbomoljon,
mikor már-már a nap helyére lép.

Mindazt, amire itt kértem, maradéktalanul teljesítette. Ő elment, de életműve itt maradt, s továbbra is gátolja a sötétség rendjét abban, hogy a nap helyére lépjen.